

et quadraginta dierum spatio Ecclesiam, quam acquisivit sanguine suo, fidei ac mysteriorum traditione formavit; ad cœlos victor conscendens, eandem Ecclesiam romanis pontificibus, vices suas gerentibus, instituendam regendamque commisit.

PRIMUM ECCLESIAE SÆCULUM.

CAPUT PRIMUM.

DE ROMANIS PONTIFICIBUS PRIMI SÆCULI.

Administrarunt itaque romanam Ecclesiam primo sæculo *Petrus, Linus, Cletus et Clemens.*

I. Petrus, Galilæus genere, apostolorum princeps, et Cephæ, id est, *Petræ* nomine insignitus, Romam sub *Claudio* venerat circa initia anni 42 ær. v., id asserentibus Eusebio, Hieronymo et Severo Sulpitio. Rediisse rursus ad eandem urbem imperante *Nerone*, nullus dubitat; nec desunt, qui hunc unum statuam ejus in Urbem adventum, innixi testimonio Lactantii in lib. *De mortibus persecutorum*. Ibidem Simonem Samaritanum, magnum vaferrimum, cui erectam a Romanis statuam affirmat Justinus Martyr¹ (*Semoni Sango*, deo Sabinorum, erectam fuisse putant alii) volare tentantem oratione e sublimi aere dejecit². In persecutione Neronis obiit affixus cruci *cos. Nerva et Vestino*, id est, anno 65, post

¹ Etiam Eusebius, lib. XI *Hist. eccl.*, cap. xiv. Statuamque Simoni Mago erectam fuisse diversam a statua erecta Semoni Sango deo fidio, demonstrat ad an. 44 Ven. card. Baronius.

² Id quidam recentiores in dubium revocant; sed vide Ven. Baronium ad an. Chr. 68, et Ven. Bellarminum, lib. I *De rom. Pontif.*, cap. xxiii, et lib. II, cap. ii.

passionem Domini 37, tertio kal. julias, cum a priori in Urbem adventu tenuisset ibidem cathedram sacerdotalem circa annos 25.

II. Linus Volaterris, ut fertur¹, exortus, et in ecclesiasticis tabulis appellatus *e regione Tusciæ*, successit Petro, seditque juxta vetustiores catalogos, emendatosque codices libri pontificalis, annis undecim, et martyrio coronatus est, quanquam id negent recentiores nonnulli, anno ær. v. 76, *cos. Vespasiano VII et Tito V*, nona die kalendarum octobris.

III. Successor Lini juxta traditionem romanæ Ecclesiæ, præferendam criticorum commentationibus², fuit *Cletus*, patria Romanus, qui episcopatum gessisse dicitur annis 12, menses enim diesque in hac synopsi ut plurimum prætermissus. Quare obiit *cos. T. Aurelio Fulvo II et A. Sempronio Atratino*, nimirum anno ær. v. 89, eique in pontificatu successit *Clemens*.

IV. Hunc Romanum et præclarissimo natum genere opinabatur antiquitas; recentiores levissima ducti conjectura putant ex judaica stirpe procreatum. Episcopatum tenuit annis 9, scilicet usque ad annum Christi 98, quo, imperante Trajano, in Chersonesum Thraciæ deportatus, post exactum ærumnis et egestate biennium, in mare demersus est, anno tertio imperii ejusdem Trajani, v. ær. 10, ut inquirunt Euse-

¹ *Linus, natione Tuscus, patria Volaterranus*, inquit Baronius ad an. 69, et ita Pagius cæterique; in Catalogis tamen et in libro pontificali habetur dumtaxat, *Linus, natione Italus, e regione Tusciæ, ex patre Herculano*, etc. Sunt qui procreatum scribunt ex præclarissima *Maurorum* gente.

² Lino quidam Clementem, non Cletum successisse opinantur, et fuleitur horum opinio auctoritate SS. Optati Milevitani lib. II, et Augustini epistola clxv. Vetusta tamen romanæ Ecclesiæ monumenta Clementem faciunt ordine quartum. Orta priorum sententia ex quo Cletum eundem esse cum Anacleto crediderint, nominis decepti similitudine. Fuerunt ex hæreticis, qui Cletum simul cum Lino sedisse autumarunt. Fallax assertio, traditioni, catalogis pervetustis, et unitati apostolicæ Sedis repugnans, æque absurda, ac sit illa, quæ Petrum et Paulum eadem potestate, eodemque jure Ecclesiæ romanæ asserunt præfuisse. Hæc est autem utriusque Pagii Chronologia, romanus Petri pontificatus incœpit anno æræ vulgaris 55, Lini 65, Clementis 67, Cleti 77, Anacleti 85, Evaristi 93, etc.

buis, lib. III *Hist. eccl.*, cap. xxxiv, Hieronymus, *De script. eccl.*, martyrologium Bedæ XI kal. decembris, et MSS. codices Florentini libri pontificalis. Unde apparet recentioris chronologiæ, Clementis obitum statuentis in anno 77, haud certa et labilis supputatio¹.

PATRIARCHARUM NOMINA.

Hoc primo sæculo alexandrinam Ecclesiam rexerunt *S. Marcus* evangelista, *Anianus Avilius* et *Cerdo*. Antiochenam post Petrum, *Evodius* et *martyr Ignatius*. Jerosolymitanam *Jacobus Alphæi* et *Simeon*.

CAPUT II.

CONCILIIUM PRIMUM CONGREGATUM EST PAULO ANTE ADVENTUM SPIRITUS SANCTI.

Tria primo vertente sæculo celebrata fuerunt concilia, in Actibus apostolorum descripta.

Concilium primum congregatum fuit paulo ante adventum Spiritus sancti, ut alius apostolus eligeretur in locum Judæ proditoris. Electus est autem *Matthias* in concursu Barsabæ, cognomento Justus. Vide Act. apostol., cap. i.

In altero concilio septem electi fuere diaconi, non administrumtaxat mensarum, ut inquit novatores, sed liturgiæ inservientes et ordinati manuum impositione. Quorum primus

¹ Chronologia romanorum pontificum, qui sederunt prioribus sæculis, adeo implicata est, ut diversam supputandi rationem complures inierint. Vide Baronium, Petavium, Papebrochium, utrumque Pagium, Tillemontium, Pearsonium, Dodwellum, alios. Ad hanc præferendam nos impulerunt, quæ de Petri in Urbem adventu, et de obitu Clementis, Trajano imperante, veteres tradiderunt. Quod adversus Clementis chronologiam ab Eusebio traditam, opponunt ex Epistola ejusdem Clementis ad Corinthios Isaac Vossius epist. II ad Rivetum, Pearsonius in Vindiciis epistolarum S. Ignatii, et Antonius Pagius ad annum 78, solvitur a Schelstrateno, diss. II *Antiq. eccl.*, cap. i. Legendus ad annum 69 et 93 venerabilis Annalium conditor Baronius. In ea, quam sequimur, chronologia, etiam pontificatus Anacleti comprehenditur in primo sæculo. De illo tamen agendum sæculo proximo, quoniam ei complures tribuunt 9 aut 10 annos episcopatus, et hunc Ven. Baronius inter annum 103 et 112 circumscribit.

Stephanus, sapientia et signis præclarus, obrutus lapidibus retulit præsignatam nomine proprio coronam, Act. cap. vi et vii. Hæc duo concilia paulo post Ascensionem Domini contigere.

Tertium celebratum fuit circa annum Christi 50, jam promulgato in Palæstina evangelio, decretumque ea in synodo, ne regeneratis baptismate circumcisionis, rituumque legis mosaicæ onus imponeretur, ibid. cap. xv. Convenerunt ad hanc synodum apostoli omnes et presbyteri, non vero plebs ac fidelium multitudo; omniumque primus locutus est, judiciumque protulit, Petrus, sed cæterorum quoque apostolorum nomine promulgata sententia, atque ita futuris sacerdotum conventibus præscripta forma.

Sunt qui putant aliud ab apostolis coactum concilium ad condendum Symbolum, promulgandosque canones, qui *apostolici* nuncupantur¹. Verum quod ad *Symbolum* attinet, nec de tempore, nec de modo, quo conditum sit, conveniunt historici. *Apostolicum* dici arbitramur, quod apostolicam comprehendat doctrinam. Eadem ratione laudati canones dicti sunt *apostolici*; imo hos inter spurii extant nonnulli; unde liber, quo 84 continentur, can. *Sancta romana*, dist. xv, declaratur apocryphus.

CAPUT III.

DE HERETICIS PRIMI SÆCULI.

Eruperunt primo sæculo hæreses Simionis Cerinthi, Menandri, Ebionis, Saturnini, Basilidis et nicolaitarum².

Simon, genere Samaritanus, baptizatus a Philippo, in eam primum prolapsus est impietatem, ut crediderit dona Spiritus

¹ Quidam octo apostolorum concilia recensent, quorum tamen octavum vel dubium, vel supposititium esse opinantur. Videsis *Apparatum Annati* lib. V, sectione II.

² Omittimus hæreses sectasque adhuc persistentes, Judæorum nempe, *pharisæorum*, quorum origo refertur ad tempora Machabæorum; nomen vero est a *Pharas*, *segregavit*, *Sadducæorum*, qui dicti sunt a *Psedech* vocabulo significante *justitiam*. Essæorum, obscuri nominis, neque in libris Novi Testamenti occurrentis. *Herodianorum*, de quibus cap. xxii S. Matthæus.

sancti pecunia obtineri. De se adeo superbe sensit, ut sese deum Judæorum legislatorem, mundique Reparatorem et Paracletum quoque jactaret. Helenæ, quam deperibat, sub Minervæ nomine cultum impendit patriæ. Dogmatizavit præterea mundum productum ab angelis, animosque solutis corporibus in alia corpora transmigrare. Fertur et negasse futuram mortuorum resurrectionem.

Cerinthus in Asia natus, viventibus adhuc apostolis, commentus est, Deum non esse creatorem mundi. Legem Moysis etiamnum ad salutem necessariam asseruit. Mille annorum regnum carnalibus voluptatibus, victimisque cruentis transigendum invexit, et Christum purum hominem ex Maria et Joseph procreatum ausus est affirmare.

Menander et *Ebion*¹ eidem hæserunt luto, fuitque unus Simonis conterraneus et discipulus; alter e secta pharisæorum et Pauli apostoli infensissimus hostis, *mendicus*, quod ejus nomen sonat, et inops.

Saturninus ac *Basilides*² fuerunt Menandri auditores. Addidere tamen illius erroribus peculiaria figmenta, ut 365

Primi frivolas traditiones legi contrarias servabant. *Secundi* negabant animos post obitum permanere, esse spiritum et futuram resurrectionem. *Tertii*, cum alioqui cœlibes essent ac religiosi, sacrificia exteriora damnabant. *Postremi* credebant Herodem fuisse Messiam in lege promissum. Adde *Samaritanos* a Judæis schismate separatos.

¹ Ebionem emersisse statim post excidium jerosolymitanum tradit Eusebius.

² Tertullianus, *De præscript.*, cap. XLVI, et S. Hieronymus, in Amos, aiunt, Deum omnipotentem a Basilide appellari *Abraham*. S. Irenæus in voce illa *Abrazas* contineri docet numerum illum cœlorum 365. Perspicua est computatio; nam græce A valet 1, β 2, ρ 100, α 1, ξ 60, α 1, ε 200. Quorum numerorum summa est 364. Vossius, in I *De idol.*, eo nomine designari putat deum Persarum *Mithram*, id est, solem, qui annuo cursu implet numerum illum dierum. Basnage et Beausobre nomen illud repetunt ab Ægyptiorum superstitione. Non sunt audiendi qui in ipso vocabulo *Abrazas* Trinitatis et Incarnationis mysteria vestigant. A, inquiunt, est Ab Pater, B Ben Filius, R *Ruach* Spiritus, A *Achodes* Sanctus, Σοτηρία *Salus*, A *Ἀπὸ Περ*, ε, ξύλον *Crucem*. Nemo non videt hujus interpretationis auctores modo ad hebraicum, modo ad græcum alphabetum confugere, litterasque a suo loco amovere. Quis etiam credat vel Ægyptios vel hæreticos primi sæculi propugnasse divinarum personarum Trinitatem et Domini incarnationem? Idem dicendum de *Abacadabra*, voce a prædicto vocabulo *Abrazas* derivata.

angelorum propaginem, parem cœlorum membrorumque humani corporis numerum, et quosdam prophetas barbaris insulisque nominibus designatos.

Nicolaitarum impura secta admittebat mulierum, etiam conjugatarum, promiscuum usum, esumque carniū idolothyti, Nomen accepere a *Nicalao* diacono, qui uxori imprudenter dimissæ facultatem fecit, ut nuberet cuicumque vellet. Commemorantur nicolaitæ cap. II Apocalyps. Apollonius Tyanæus Romæ sub Domitiano exercebat præstigia¹.

CAPUT IV.

DE SCRIPTORIBUS PRIMI SÆCULI.

Si epistolæ Jesu Christi *ad Abgarum*, regem Edessenorum, et B. Mariæ Virginis *ad Messanenses* et *ad Florentinos* exploratæ essent auctoritatis, principem sibi locum isto in capite vindicarent. Verum supposititiæ censentur; quamvis prima ob Eusebii assertionem lib. I *Hist. eccl.*, cap. XIII, propugnatores habeat complures².

Memorandi sunt itaque scriptores agiographi, quorum libri in canone divinarum Scripturarum habentur; tum recensendi sunt cæteri.

S. Matthæus, qui et *Levi* Evangelium conscripsit hebraica lingua, circa annum 8 a Christi resurrectione; ipse autem circa annum ær. v. 60, martyrium perpessus est Hierapoli in Parthia.

Marcus ex hebræo Matthæi, atque ex his quæ audierat a Petro, Evangelium mandavit litteris Romæ, græcæ, quæ tum communis erat, lingua, non autem latina, idque circa annum 40 ær. vulg., et post decimum a Christi passione.

¹ Quidam post S. Philastrium memorarunt *judaistas*, qui perditionem laudarent. Alii Thebutis, qui apostatavit a fide, Hymenæi, Philecti et Alexandri, de quibus Paulus apostolus, Diotrephis, de quo ep. III Joannes mentionem fecere. At non omnes impii, et communionem privati nomen sectæ alicui dedere.

² De hac epistola in utramque partem disputavimus lib. XXIX *De theol. discipl.*, cap. VI, num 4.

Lucas Antiochenus et medicus (pictorem quoque nonnulli faciunt, scriptura ac antiquitate silentibus) Evangelium græce scripsit in Achaia vel Bœotia partibus circa annum ær. v. 56. Scripsit et Actus apostolorum, atque ipse martyrio affectus est in Bithynia, anno ætatis suæ, ut fertur, 84, cum vitam egisset cœlibem.

Joannes, filius Zebedæi et Salomis, Evangelium edidit reversus Ephesum, Nerva imperante, anno 97; cum tamen relegatus a Domitiano in insulam Pathmum, superiori anno 96 scripsisset *Apocalypsim*. Ephesi itidem, eodemque tempore, quo Evangelium, tres conscripsit Epistolas, quæ habentur in canone: senioque confectus, tranquillo fine quievit post initia proximi sæculi, id est, anno 104.

Paulus, *Saulus* antea, Cilix ac patria Tarsensis, anno ær. v. 31, ad Christum conversus et factus ex persecutore apostolus, Evangelium longe lateque promulgavit, suisque Epistolis eruditivam Ecclesiam. Extant Pauli epistolæ xiv. Una *ad Romanos* et *ad Corinthios* duæ, scriptæ circa annum 57, *ad Galatas* quarta, adversus judaizantes, data ante priorem *ad Corinthios* juxta Dodwellum et Caveum, seu potius anno 58. Ex urbe Roma scripsit circa annum 60 *ad Ephesios*, *ad Philippenses*, *ad Philemonem* et *ad Hebræos*; epistola pariter *ad Colossenses* eodem tempore, eodemque loco scripta est. Duæ *ad Thessalonicenses*, datæ videntur Corinthi, anno 52, *ad Titum* scripsit ex Epiro vel Macedonia, anno 64, et *ad Timotheum* epistolas duas, paulo ante martyrium, consignandum anno 65, non, ut quidam autumant, 68. Affictæ autem ac suppositæ sunt, quæ sub Pauli nomine ab aliquibus laudantur, *ad Senecam* atque *ad Laodicenses*.

Petrus quoque duas epistolas Roma conscripsit ad electos Ponti, Asiae, Bithyniæ et finitimarum provinciarum, plenas instituendæ vitæ præceptis: unam anno 43 dum Marcus, Alexandriam profecturus, Roma discederet; alteram postremo vitæ suæ tempore, instante jam depositione *tabernaculi* sui, scilicet, corporei carceris, ut inquit cap. 1, 14.

Jacobus *Alphæi*, primus Jerosolymorum episcopus, *columna*

appellatus a Paulo, epistolam scripsit argumento multiplicem, in qua docet fidem sine operibus nihil prodesse; quæ epistola appellatur *catholica* et edita est anno 61, paulo antequam præcipitaretur de pinna templi et a synedrio damnaretur, procurante Anano pontifice.

Judas vel *Thaddæus*, prædicti Jacobi germanus frater, scripsit et ipse brevem epistolam, de qua olim hæsitant nonnulli, quoniam de libro *Henoch*, qui apocryphus est, testimonium assumit. Sed communi tandem approbatione tanquam canonica recepta est. Ex versu 18 constat fuisse scriptam post secundam Petri. Libris hactenus recensitis Novum componitur Testamentum¹.

Modo scriptores laudabimus alios: ac primum *Clementem*, romanum pontificem, cujus duæ extant *ad Corinthios* epistolæ, quarum prima communi eruditorum consensu recipitur, aliam vero Hieronymus, Photius et recentiorum plures existimant reprobendam. Eidem Clementi perperam adscribuntur octo *Constitutionum apostolicarum* libri, *Itinerarium Petri*, disputatio *Petri* et *Apionis*, et epistolæ aliæ quinque.

Barnabas, qui et *Joseph levites*, unam conscripsit epistolam, quam tamen Hieronymus et Eusebius vocant *apocrypham*, nempe extra canonem divinatorum librorum.

Hermas, seu *Pastor*, edidit opus tripartitum, complectens *visiones*, *statuta ac similitudines*, sed *apocryphum* declaratur decreto Gelasii². Scripsit Hermas circa an. 92.

Etiam *Flavius Josephus* et *Philo Alexandrinus*, Judæorum doctissimi, solent hic recenseri; ille ob testimonium de Christo, quod habetur libro XVIII *Antiq. judaic.*; iste autem, quod in *vita eorum, qui ascetæ dicuntur*, videatur plurimum commen-

¹ Codicem apocryphorum librorum Novi Testamenti compilavit, ediditque Fabricius. Qui de apostolis scripsere, a Sagittario quoque in *Introduct. ad Hist. eccl.* et a Franc. Buddæo *De eccl. apostolica* laudantur.

² Olim tamen a pluribus magno in pretio habitus, et in quibusdam perlectus Ecclesiis. Nicomedi Evangelium, aliæque spuria prætermittimus. *Dionysium Areopagitam*, ac primum Atheniensem episcopum, Eusebius, lib. III *Hist. eccl.*, cap. iv, cæterique commemorant. An sit auctor librorum, qui sub ejus nomine circumferuntur, et an distinguendus sit a S. Dionysio Parisiensium antistite, controvertitur.

dare christianos alexandrinus. Utrumque tamen ambiguum est atque obscurum. Commemorat S. Hieronymus in *Catal.*, n. 24, *Iustum a Tiberiade* Joseph æqualem.

Prætermitto *Acta presbyterorum Acaiaë*, seu martyrii S. Andree apostoli, scripta, quæ tribuuntur *Prochoro, Lino et Abdiaë*, Epistolas *Martialis episcopis Lemovicensium*¹, atque *Acta Pilati*; de quibus varia sunt sapientissimorum virorum iudicia, nec aliquid certi possumus definire².

CAPUT V.

DE ROMANIS IMPERATORIBUS, MARTYRIBUS ET SANCTIS ALIIS PRIMI SÆCULI ILLUSTRIORIBUS.

Octavianum *Augustum*, e Velitris oriundum, sed natum Romæ juxta Suetonium, Velitris auctore Dione, romanum tenuisse imperium, quando natus est Christus, et ejusdem Cæsaris anno 45 inchoandam æram christianam, dictum est supra. Obiit autem Augustus *coss. duobus Sextis*, id est, anno ær. v. 44, die 19 mensis sextilis, cum imperasset annis fere 58, vixisset autem 76. Augusto imperante, ab Herode Ascalonita, Judæorum rege, interfecti fuere in omnibus finibus Bethlehemi cuncti infantes bimuli, quos Ecclesia numerat inter martyres. Contigit immanissima hæc cædes quarto ante æram communem anno.

¹ Habendus eodem in loco *Aurelianus*, S. Martialis auctor et in episcopatu successor.

² Dionysium Areopagitam, eique adscripta opera, ob dissensiones auctorum cum de uno aut duplici Dionysio, tum de libris Dionysii nomine insignitis, consulto prætermisimus. Sed Areopagitæ libros, præter Maximum monachum, Syncellum, Suidam, Photium, aliosque Græcorum, laudant Trithemius, facultas parisiensis in sua contra Erasmum censura, Sextus Senensis, lib. II *Biblioth.*, S. Bellarminus, lib. *De script. eccl.*, Baronius, ad an. 109, Possevinus, in *Apparatu sacro*, Nat. Alex., dissert. xxii, sæculi 1, Annatus et alii, in oppositam partem abeuntibus Erasmo, Riveto, Dallæo, Launoio, Morino, Blondello, Caveo, Papebrochio item, sed hoc aliisque orthodoxis alieno spiritu ab iis, qui ecclesiasticam student evertere hierarchiam.

Sibyllarum libri, qui modo extant, communiori eruditorum iudicio habentur supposititii.

Augusto successit in imperio *Tiberius* e gente Claudia, filius Tiberii Neronis et Liviae Drusillæ. Augusteum principatum indeptus eodem anno 14; cum tamen ante exactum biennium consecutus fuisset imperium proconsulare, cujus epocham sequitur Lucas evangelista. Decessit autem Tiberius anno Christi 37, *coss. Acerronio et Nigrino*, die 16 martii: eoque imperante anno 28 æræ vulgaris, jussu Herodis Antipæ, saltatrice puella petente, decollatus est S. Joannes Baptista, et proximo anno suffixus cruci caput martyrum mundique Redemptor¹.

Post Liberium imperavit *Caius*, cognomento *Caligula*, filius Germanici et Agrippinæ, confossus a Cassio Cherea triginta vulneribus die 24 januarii, dum quartum cum *Sentio Saturnino* gereret consulatum, anno sc. vulg. æræ 41; quo imperante, egregiam fidei catholicæ navavit operam S. Barnabas, eandemque fidem amplexus est Cornelius centurio, baptizatus a Petro; atque fideles an. 40 cœperunt Antiochiæ denominari christiani².

Successit Caio *Claudius*, frater Germanici et filius Drusi et Antoniae, sublatus veneno in boletis sumpto, conscia uxore Agrippina, die 13 octobris, *coss. M. Asinio Marcello et M.*

¹ Tiberius ob vitium ebrietatis *Biberius* a jocularibus dictus, atque ob portentosam libidinem, cujus nefanda exempla in secessu insultæ Capræensis invexit, *Caprineus* appellatus et *Hircus*; unde in Epigram. Ausonius:

Prænomen Tiberi nactus Nero prima juventæ
Tempora laudato gessit in imperio.
Frustra dehinc solo caprearum clausus in antro,
Quæ prodit vitiis, credit aperta locis.

Protomartyr Stephanus lapidibus obrutus, Tiberio imperante, *Act. cap. vii*. Vide Baronium ad annum Christi 34. Per idem tempus persecutionem magnam factam in Ecclesia Jerosolymis testantur præcit. *Act. apost. cap. viii, 1*, referenda potius ad anni 33 exitum. Suetonius et Tacitus tradunt Tiberium obiisse die 16 martii, Dio autem die 26.

² Eodem anno 40 Caius Caligula jussit statuam suam poni in templo jerosolymitano. Verum id differente Petronio, Syriæ præside, et contrariante Agrippa mandatum non fuit executioni; erratque Grotius asserens impletum in Caio, quod scribit Apostolus in II ad Thessalonicenses, cap. iii, 4, et illum esse prænunciatum eo loci Antichristum. *Caligulam* dictum volunt a caligis, quas ornatas margaritis portaverit, vel potius a caligis, quas deferebant gregarii milites. Ausonius præmisso Tiberio:

Post hunc castrens caligæ cognomine Cæsar,
Successit sævo sævior ingenio.